

facilius intelligerent Judæi complementum vaticinii Jacob, tempusque a Deo destinatum natali Messiae jam advenisse.

Interim tamen etiam dici potest quod quidem aliquot annis ante nativitatem Christi sceptrum a Juda ablatum, sed non omnino irrecuperabiliter, seu sine ulla spe illud recuperandi: siquidem Judæi sceptrum irrecuperabiliter tunc demum videntur amisisse, postquam Herodes ipsos tyrannice rexisset, atque vi, fraude, multisque homicidiis, etiam invitos, sibi obedire coegisset, nec non sceptrum in suis posteris firmare conatus fuisset. Jam autem hoc contigit circa finem vitæ Herodis, quando scilicet natus fuit Christus; ergo vaticinium Jacob de ablatione sceptri, in nativitate Christi omnino impletum fuit.

QUÆSTIO V. — DE BENEDICTIONIBUS RELIQUORUM PATRIARCHARUM.

Jacob proxime post Judam benedicit Zabulon eumque licet juniorem (erat enim decimus Jacobi filius) aliis senioribus præponit, quia Christus, de quo proxime in benedictione Judæ egit, in sorte et terra Zabulon conceptus et conversatus est; quippe conceptus est in Nazareth, prædicavit in Capharnaum, et plerosque apostolos ex illis partibus elegit.

ÿ. 13: *Zabulon in litore maris habitabit*, quia sors ejus ab oriente tangebatur mare Galilææ; et ab occidente mare Mediterraneum. *Et in statione navium*, id est, optimis portibus gaudebit, per quos omnes merces inferantur et efferantur, atque diteseat: terra enim Zabulon plurimos portus habebat, ut Bethsaidam, Tiberiadem, etc.

ÿ. 14: *Issachar asinus fortis*. Hebraice dicitur *ossesus*, id est, robustus et fortis, instar ossis, ad labores agriculturæ.

ÿ. 15: *Vidit requiem quod esset bona*, id est cognovit, adeoque prætulit commoda vitæ quietæ et rusticanae, tanquam utiles ad comparandas innocentes divitias et parandam in quiete sapientiam. Hinc Issachariani, utpote quieti, studiis sapientiæ fuerunt dediti: unde istius tribus eruditio et prudentia in dandis consiliis commendatur I Paralip. XII, 32. *Factusque est tributis serviens*. Maluit enim agere vitam quietam cum tributo, quam, ab eo immunis, bello agitari.

ÿ. 17: *Fiat (pro fiet) Dan coluber in via, cerastes in semita*. Chaldæus, Hebræi, Procopius, Lyranus alique recentiores litteraliter hæc applicant Samsoni, qui fuit Danita, et quasi coluber dolo Philistæos est aggressus; ut patet ex 300 vulpibus, et in concussione columnarum.

Attamen Irenæus, Ambros., Theod., Greg. et fere omnes antiqui patres explicant de Anti-Christo. Unde S. P. Aug. Q. 22 in Josue ait: *Cum Jacob filios suos benediceret, talia dixit de isto Dan, ut de ipsa tribu existimetur resurrecturus Anti-Christus*.

Utraque opinio fundata est: nam et uterque oriundus erat ex tribu Dan; et simili genere stratagematum, puta nunc aperta vi, instar colubri, nunc dolo

et fallacia, ut cerastes, uterque in suos hostes usus erat; sed Samson in Philistæos, Anti-Christus in Christianos.

ÿ. 19: *Gad accinctus præliabitur ante eum*, id est, ipsa tribus juxta nomen suum (*Gad enim accinctum* significat) accincta erit, armata, et bellicosa; ut patet ex I Paralip. V, 18: idque potissimum verificatum est, quando ipsa armis accincta præcessit Israël, eumque per Jordanem duxit in Chananaam; uti se facturam promiserat Moysi, Num. cap. XXXII.

ÿ. 20: *Aser pinguis panis ejus, et præbebit delicias regibus*. Significat et prædicat opes, fertilitatem, fructusque Aser, adeo sapidos et delicatos, ut in deliciis haberentur a regibus Juda, et Tyri; quod illi ob terræ bonitatem contingebat. Idem de Aser prædixit Moyses, cum ait Deut. XXXIII, 24: *Tingat in oleo pedem suum*.

ÿ. 21: *Nephtali cervus emissus*. Nonnulli sic explicant: Quemadmodum cervus emissus et liber, in herbosa et fertili terra exultat et ludit; ita in sua fertili sorte ludet et exultabit tribus Nephtali. *Dans eloquia pulchritudinis*, id est comitate et urbanitate omnes sibi conciliabit. Ita Andreas Masius.

Sed proprie hic continetur prophetia de Barae Israelis duce, qui ex hac tribu fuit. Hic prius ut cervus pavidus, quamvis ad bellum emissus, non nisi Debora comite in expeditionem ire ausus est; sed per Deboram animatus, instar fulguris (quod significat nomen Barae) percussit hostes; et victoria luculenta reportata, dedit eloquia pulchritudinis, pulcherrimum nimirum carmen gratulatorium et eucharisticum, quod habetur Jud. cap. V.

ÿ. 22: *Filius accrescens Joseph*. In hebræo habetur: *Filius fructificationis*. Dicitur *accrescens*, quia duas ipse tribus obtinuit, de nomine filiorum suorum dietas *Ephraim* et *Manasse*, quarum prior juxta nomen suum *fructificans*, fecundissima fuit ac florentissima, atque etiam Regia.

Et decorus aspectu. Talis enim revera fuisse dicitur Gen. XXXIX, 6: *Filiæ (Ægypti) discurrerunt super murum*, ut eum cultu regio amictum intuerentur.

ÿ. 23: *Sed exasperaverunt eum*, scilicet fratres ejus. *Et jurgati sunt*, dicentes: Numquid rex noster eris? *Habentes jacula*, irrisionum, mendaciorum, et calumniarum; vel etiam armatis manibus illum circumstantes.

ÿ. 24: *Sedit in forti arcus ejus*, id est per spem in Deo, quasi in arce fortissima et inexpugnabili stetit. *Dissoluta sunt vincula brachiorum et manuum illius per manus potentis Jacob*, id est Dei potentis, quem Jacob coluit.

ÿ. 17: *Benjamin lupus rapax*. Theod., Euseb., Abul. et Procopius, alique id referunt ad indolem tribus Benjamin, quæ fuit violenta, ferox, et bellicosa, ut patet ex bello Gabaa, quod soli Benjaminitæ, ob stuprum a se uxori levitæ illatum, cum reliquis tribus omnibus gesserunt, et usque ad interfectionem sustinuerunt; ut dicitur Jud. XX. Patet etiam ex rapto filiarum Silo, ibidem cap. XXI.

S. P. Aug. in Psal. LXXVIII, et omnes fere patres Latini (quidquid hic obgannat Calvinus) prophetiam hanc applicant unanimiter Paulo apostolo, qui fuit de tribu Benjamin: hic enim *mane*, id est prima ætate, instar lupi rapacis vastavit gregem Domini ut persecutor Ecclesiæ, deinde *vespere*, id est deverkente ætate, sacra eloquia exponendo et prædicando distribuit, sicque spolia gentium diabolo detracta, Christo et Ecclesiæ divisit.

CAPUT L.

Varia resolvuntur de pompa funeris, et planctu Ægypti super Jacob; item de Josepho consolante fratres, etc.

Vers. 1. *Cernens Joseph*, quod scilicet pater animam suam exhalasset, *ruit super faciem patris flens et deosculans eum*, ex affectu filialis vehementia.

ÿ. 2: *Præcepitque servis suis medicis, ut aromatibus condirent patrem*. Puta balsamo, myrrha, casia, et similibus, quæ apta sunt ad prohibendam putredinem, et bonum odorem conciliandum. *In quo opere maxime Ægyptiorum cura præcellit*, inquit S. P. Aug. lib. de Locution. in Gen. Testantur id etiam corpora ab aliquot annorum millibus condita quæ, ut refert Jansenius, deferuntur ex Ægypto in Europam, et medicinae serviunt.

ÿ. 3: *Quibus justa explentibus, transierunt quadraginta dies*, qui conditurae et pompæ funerali instruenda impendebantur. His deinde alii 30 luctui impensi, adjecti sunt; unde dicitur: *flevitque eum Ægyptus septuaginta diebus*. Sub fletu omnis pompa funeris comprehenditur, non solæ lacrymæ, lamentatio, aut cantus lugubris.

ÿ. 4: *Et expleto planctus tempore, locutus est Joseph ad familiam Pharaonis*. Sed mirum cur Joseph interpellet proceres, et familiam Pharaonis, ut pro se loquantur ad regem, quatenus liceat sibi sepelire patrem in terra Chanaan, cum ipse esset secundus a rege.

Rationem assignat Jansenius, vel quia Joseph atratus erat, et nefas erat lugentes ingredi ad regem: vel significatur impetrandi difficultas, et consequenter affectus regis erga Joseph, ne forte ex occasione profectionis Joseph et omnium fratrum, talem virum amitteret. Hinc enim allegat adjurationem patris, et promittit se rediturum: et quasi in pignus parvulos ac greges ÿ. 8 relinquit.

ÿ. 10: *Veneruntque ad aream Atad*, qui locus ita dictus est a spinarum multitudine. Nunc vocatur *Bethsagla*, id est domus gyri vel circuli, eo quod ibi more plangentium circuierint in funere Jacob, et in modum circuli circumsteterint cadaver.

P. cur Joseph cum suis planctum magnum et vehementem fecerit in Atad, non in Hebron, ubi sepeliendus erat pater.

R. Ne si in Hebron, puta in intimis Chananaeæ tamdiu considerent, Chananaeas suspicionem forte prodicionis movissent, aut cum eis rixas aliquas belumque contraxissent.

Celebraverunt autem ibi exsequias *septem dies*. S. P. Aug. Q. 172 in Gen. dicit: *Septimus dies auctorita-*

tem in Scripturis habet: nam Ecclesiastici cap. XXII, 15, dicitur: *Luctus mortui septem dies*. Addit S. doctor: *Septenarius autem numerus propter sabbati sacramentum præcipue quietis indicium est: unde merito mortuis tanquam requiescentibus exhibetur*.

Timentes autem fratres Joseph, ne forte memor injuriæ ipsi olim illatæ, eos post mortem patris dure tractaret,

ÿ. 16, *mandaverunt ei*, id est, significaverunt per aliquem internuntium; ut patet ex ÿ. 18, ubi dicitur, quod postea ad eum venerint: cum enim sibi mali conscii essent, miserunt aliquem insontem, puta Benjamin fratrem Joseph uterinum. *Dicentes*: *Pater tuus præcepit nobis antequam moreretur, ÿ. 17, ut hæc tibi verbis illius diceremus: Obsecro ut obliviscaris sceleris fratrum tuorum*, etc. Non fuit hoc patris præceptum, sed ipsorum commentum ex timore et multo consilio excogitatum; ut satis colligitur ex ÿ. 15. Fuerunt ergo abusi patris nomine, ut eo se protegerent: pater enim de Josephi virtute, mansuetudine, et charitate, fratribus ostensa, per experientiam certus, nihil mali fratribus ab eo metuebat; et si metuisset, vivens id Josepho dixisset, plenamque eis veniam et præteritorum oblivionem impetrasset.

Flevit Joseph, ut dicitur ÿ. 17, dolens fratres angere, et reconciliationi suæ disfidere. Unde eos ad se accedentes consolatur ÿ. 19 dicens: *Nolite timere: num Dei possumus resistere voluntati? LXX vertunt: Nolite timere, Dei ego sum, scilicet servus*. Et textus chaldaicus habet: *Nolite timere, a facie Dei timeo*. Ac si dicat: Absit a me, qui sum servus et imitator Dei, ultionis appetitus, et vindictæ cupido. Hunc sensum S. Chrysost. Hom. ult. in Gen. tradit, et nostra versio facile admittit. Quasi diceret: *Num Dei possumus resistere voluntati*, ut quos ille mea exaltatione voluit esse salvos, ego damnis et injuriis afficiam?

ÿ. 23: *Locutus est fratribus suis: Post mortem meam Deus visitabit vos*, id est, primo permittet vos affligi, deinde *ascendere vos faciet de terra ista*, de Ægypto scilicet in Chananaan.

ÿ. 24: *Asportate ossa mea vobiscum*. Noluit post mortem id statim fieri, tum quia Ægyptii id minus essent permissuri, tum ut filii Israel jugiter memores essent promissionis patribus suis factæ, redeundi in terram Chananaan; atque ejusdem promissionis veluti pignus haberent illa ossa. Porro rationes, quæ moverunt Jacob, ut optaverit sepeliri in terra Chananaan, hic pariter moverunt Joseph, ut juberet ossa sua transferri.

ÿ. 25: *Mortuus est autem, expletis centum decem vitæ suæ annis*. Adeoque 80 annis principatu Ægypti gavisus est: quippe anno 30 ætatis suæ ad illum evectus fuit.

Incidit igitur mors Joseph, et finis historiæ Genesios in annum a vocatione et peregrinatione Abrahamæ in terra Chananaan 286: in quotum autem annum a mundo condito, diversimode juxta diversas opiniones, supra col. 126 et 127 relatas, quilibet computare poterit.